

Mottagare
Regionstyrelsen

Remiss av promemorian/rapporten Slutna distributionssystem och interna nät

Förslag till beslut

Regionstyrelsen beslutar att föreslaget yttrande inges till Klimat- och näringslivsdepartementet.

Beslutet förklaras omedelbart justerat.

Sammanfattning

”Slutna distributionssystem och interna nät” är Energimarknadsinspektionens, Ei:s, analys av EU:s nya elmarknadsdirektiv, med förslag på hur den svenska ellagen (1997:857) samt IKN-förordningen; förordningen (2007:215) om undantag från kravet på nätkoncession enligt ellagen (1997:857), bör ändras för att svara mot det nya direktivet. Förslagen redovisas enligt Ei:s regleringsbrev för 2021.

Regionstyrelseförvaltningens sammanfattande synpunkt är att analysen och de föreslagna ändringarna är bra. Bland annat föreslås ändringar som gör det möjligt att sälja el inom institutioner, exempelvis till verksamhetsutövare, som hyr in sig i regionens lokaler och som förtydligar regler för fordons laddning. För hamnar införs undantag från kravet på nätkoncession för land- och laddström i IKN-förordningen. Vidare förtydligas rätten för tillträde till nät och rätt för kunder i alla nät att få byta elleverantör, även kunder som ingår i en energigemenskap.

Direktivets definition av slutna distributionssystem föreslås ingå i ellagen. Slutna distributionssystem finns både bland koncessions- och icke koncessionspliktiga nät, de är en annan kategori, än de system som omfattas av IKN-förordningen. För anpassning till EU:s språkbruk och EU:s rättsakter bör, för de slutna distributionssystemen, just ’distributionssystem’ enligt Ei användas i stället för nät eller ledning. Däremot bör, enligt Ei, ”överföring” av el fortsatt användas (inte distribution).

Men där Ei menar att det inte behöver införas några särskilda bestämmelser för slutna distributionssystem som drivs av en energigemenskap eller nya anpassade bestämmelserna för just dessa, så är regionstyrelseförvaltningen delvis av en annan mening. Framst för att virtuell energidelning inom energigemenskaper inte stöds av regelverket i Sverige. Den ekonomiska

grunden för energigemenskaper, bedömer vi, är därför hittills inte lika bra som i några andra EU-länder. Virtuella energidelning kan möjliggöra att större anläggningar byggs och placeras närmare fördelningsstationer än vid enskild egenanvändning, vilket bör vara en tillgång vid elnätsdrift. Något som den virtuella delningen också kan bidra med är möjligheten till lokal effektsamordning. Därför bör det vara av samhällsekonomiskt intresse att den underlättas. Regionstyrelseförvaltningen föreslår att en länk till rapporten ”Energidelning i virtuella nät Vilka förändringar krävs för att det ska bli verklighet?” biläggs yttrandet. Energicentrum har medverkat till rapporten.

Ärendebeskrivning

Energimarknadsinspektionen anger att antalet befintliga elnät som inte ingår i koncessionsplikten, eller hur många kunder som är anslutna till sådana nät i Sverige är okänt. Om kriterierna för undantag från koncessionsplikt i IKN-förordningen uppfyllts, kan sådana byggas och användas utan att Ei har kännedom om dem.

Vidare bedömer Ei att ”direktivets precisering av slutna distributionssystem får betydelse för en del nät som är undantagna från kravet på nätkoncession. Det bör inte längre vara möjligt för en innehavare av en sådan ledning eller ett sådant ledningsnät att undantas från alla bestämmelser i ellagen på det sätt som sker idag. Det finns därför behov av att anpassa regelverket enligt elmarknadsdirektivet. EU-domstolen har i flera avgörande fall slagit fast rätten för tillträde till nät och rätt för kunder i alla nät att få byta elleverantör, se avsnitt 4.3 och 4.4.”

Följande delar i rapporten är av särskilt intresse för Gotland

5.1 Elmarknadsdirektivets bestämmelser om medborgarenergigemenskaper

I artikel 2 i elmarknadsdirektivet definieras medborgarenergigemenskap enligt följande: En juridisk person som baseras på frivilligt och öppet deltagande, som kontrolleras av medlemmar eller delägare (som är fysiska personer, lokala myndigheter, däribland kommuner, eller små företag), har som främsta mål att ge sina medlemmar eller delägare eller det närområde där den är verksam miljömässiga, ekonomiska eller sociala samhällsfördelar, snarare än att generera ekonomisk vinst.

En medborgarenergigemenskap får delta i produktion, inklusive sådan från förnybara energikällor, distribution och leverans, förbrukning, aggregering, energilagring, energieffektivitetstjänster eller laddningstjänster för elfordon eller tillhandahålla andra energitjänster till sina medlemmar eller delägare.

Den kanske viktigaste bestämmelsen, om att medlemmarna i en gemenskap ska kunna dela energi, uppfylls genom regleringen i IKN-förordningen. Sammanfattningsvis finns det inte skäl att införa några särskilda bestämmelser för slutna distributionssystem som drivs av en energigemenskap eller att anpassa bestämmelserna för dessa.

6.4 Undantag från bestämmelser i ellagen

I uppdraget att se över undantagen har Ei uppmärksammat att det inte finns något undantag från kravet på nätkoncession för land- och laddström i IKN-förordningen. Ei anser därför att det finns anledning att införa ett undantag för interna nät som i huvudsak är till för att tillgodose elbehovet hos fartyg. Ändringen som föreslås är att skriva in och utöka undantaget i 22 b § punkten 1 IKN-förordningen till att även omfatta fartyg.

7.3 Även fartygs elbehov bör undantas från koncession

Förslag: Bestämmelsen om ledningar som får byggas och användas utan nätkoncession enligt 22 b § punkt 1 i IKN-förordningen utvidgas till att även omfatta fartyg.

7.3.1 EU-direktiv om landström

Enligt direktiv (2014/94/EU) om utbyggnad av infrastrukturen för alternativa bränslen artikel 4 punkt 5 ska medlemsstaterna prioritera installationen av landströmsförsörjning i hamnar senast den 31 december 2025, om det inte saknas efterfrågan och om inte kostnaderna är oproportionella i förhållande till fördelarna, inbegripet miljöfördelarna.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningens bedömning är att den remitterade rapporten innehåller en god analys och välgrundade förslag, men att det just ifråga om marknadsförutsättningarna för virtuell delning av el behövs fortsatt arbete. Främst för att virtuell energidelning inom energigemenskaper inte stöds av regelverket i Sverige. Den ekonomiska grunden för energigemenskaper, bedömer vi, är därför hittills inte lika bra som i ett antal andra EU-länder. Vidare gynnas i nuläget skattemässigt de som investerar i en egen solel-anläggning och producerar el för egen användning, jämfört med dem som investerar i en gemensamhetsanläggning. Elmarknadsdirektivet (EU) 2019/944 anger att: Om el delas bör delningen inte påverka uttaget av nätavgifter, tariffer och avgifter som rör elflödet. Delningen bör underlättas i enlighet med de skyldigheter och tidsramar som gäller för balansering, mätning och avräkning.

Bestämmelserna om medborgarenergigemenskaper inkräftar inte på medlemsstaternas behörighet att utforma och genomföra politik relaterad till energisektorn. Men virtuell delning bör kunna underlättas bedömer vi, då en virtuell energidelning kan möjliggöra att större anläggningar byggs och placeras närmare fördelningsstationer än vid enskild egenanvändning, vilket bör vara en tillgång vid elnättsdrift. Något som den virtuella delningen också kan bidra med är möjligheten till lokal effektsamordning.

Regionstyrelseförvaltningens förslag är att en länk till rapporten ”Energidelning i virtuella nät. Vilka förändringar krävs för att det ska bli verklighet?” biläggs yttrandet. Energicentrum har medverkat till rapporten.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

ej aktuellt för remisser

Beslutsunderlag

RSF tjänsteskrivelse daterad 2023-08-03

Yttrande till Klimat och näringslivsdepartementet

Remiss Klimat- och näringslivsdepartementet inkom 2023-04-21

Slutna distributionssystem och interna nät (regeringen.se)

Regionstyrelseförvaltningen

Torsten Flemming

tf Regiondirektör

Skickas till

Yttrande lämnas senast 31 aug per e-post till

kn.remissvar@regeringskansliet.se, kn.e.remissvar@regeringskansliet.se och

med kopia till simon.engelhardt@regeringskansliet.se. Ange diarienummer

KN2023/02063 och remissinstansens namn i ämnesraden på

epostmeddelandet.